

KAPITOLA XVII

VÝŽIVNÉ MANŽELA - MANŽELKY

Výživné manželky (výživné manžela jsem za svou osmnáctiletou praxi advokátky, zabývající se rodinným právem, nezažila ani jednou) je dalším z folklórních nástrojů, spjatých s rozvodem, kde přisun peněz je pouze vedlejším produktem a nikoliv hlavním cílem, kterého má být podáním tohoto návrhu dosaženo. Situací, kdy rozvádějící se manželka skutečně neměla co do úst, jsem zažila, co by na jedné ruce spočítal.

Úprava vyživovací povinnosti mezi manželi je z hlediska práva velmi skromná, je totiž upravena v jednom jediném paragrafu, a to ustanovení §91 Zákona o rodině. Ten říká, že manželé mají vůči sobě vyživovací povinnost a jestliže ji jeden z manželů neplní, může o výši plnění rozhodnout soud. Zákon dále uvádí, že *„Rozsah vyživovací povinnosti (soud) stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou manželů byla v zásadě stejná“* přičemž *„....přihlédne k péči o společnou domácnost“*

Je zvláštní, že nikdy jsem v žádném rozsudku o výživném manželky nečetla, že by soud také přihlédnul k tomu, že polovinu měsíce i více se manžel potlouká po hotelích na služebních cestách, dře 18 hodin denně, neboť při vydělávání peněz legálním způsobem nelze jinak. Kvůli těm prachům se jakéhokoliv kulturního života dávno vzdal a jeho hmotná úroveň mu je úplně na nic, protože za ty peníze si tak právě nakoupí další byznys oblečky, které mu slouží místo montérek k dalšímu vydělávání peněz.

Výživné manželky je ze strany žen nástrojem, jehož účel můžeme popsat zhruba takto: „dokud budeš prudit, například se svěřením dítěte do střídavé či společné péče, tak budeš, chlapče, solit...“ Protože výživné na manželku se platí, pokud je k tomu manžel soudem odsouzen, od doby podání návrhu na výživné až do právní

moci rozsudku. Tváří v tvář skutečnosti, že manžel je odsouzen k placení značného výživného a soud o dítě se může táhnout při správné strategii manželky léta, mnohý otec „vyměkne“. A aby se zbavil finančního břemene, rezignuje na právní úpravu spravedlivého rozdělení péče o děti.

Výjimkou nejsou ani případy, v nichž výživné manželce a výživné na dítě tvoří dohromady takovou částku, že otci zcela znemožní žít vlastní normální život. Ke skutečně šíleným situacím dochází, když si takovýto otec pořídí ještě další dítě s novou partnerkou. O zabezpečení výživy nové ratolesti se pochopitelně nikdo nestará.

V této společnosti však nemůžeme hrát na rozdíly mezi „původními“ a „novějšími“ dětmi. Avšak pokud otec požádá o změnu výše vyživovací povinnosti vůči manželce a dříve narozenému dítěti, může se takový spor o snížení výživného také táhnout léta, přičemž dosažený výsledek nemusí být pro otce nijak dramaticky pozitivní.

Výživné manželky je ve spojení s nucenou předcházející úpravou poměrů dítěte dle mého názoru jednou z nejbrutálnějších částí rodinného práva. Na jedné straně skandálně popouzí rozvádějící se partnery proti sobě, na druhé straně nutí otce v rozvodovém procesu vzdát se svých dětí z finančních důvodů. Neurychlení rozvodového řízení pro ně totiž může mít likvidační důsledky. To se pak píše statistiky, jak otcové nemají zájem na výchově svých dětí, a proto nezbývá ubohým matkám nic jiného než se o ně postarat! Je to absolutně pokrytecká situace.

Výživné manželky trpí ještě jednou absurditou, která je tentokrát spojena s existencí společného jmění manželů (SJM). Jestliže totiž manželé nemají zúžené SJM, případně jestliže ten, který má platit, nemá vlastní podstatný majetek, je z hlediska čisté právní teorie

výživné manželky holý nesmysl. Podle zákona mají mít oba manželé stejnou hmotnou a kulturní úroveň. Jestliže mají společný majetek, tak je celkem jasné, že tuto společnou hmotnou a kulturní úroveň mají –alespoň teoreticky – také, protože vše mají nikoliv společné, ale, jak jsme si již vysvětlili výše, každý z nich vlastní tento majetek CELÝ.

V praxi to ovšem funguje tak, že někdo má podpisové právo k nějakému účtu a někdo je nemá. Někdo je jednatelem společnosti a někdo jím není – takže někdo má přístup ke zdrojům společnosti a někdo ne. Když rozebereme problém výživného manželky v případě, že SJM existuje, jedná se vlastně o soudem stanovenou povinnost manžela, který má faktické dispoziční právo s tímto majetkem, vyplatit část JEJÍHO majetku manželce, která k SJM faktický přístup nemá. Nad absurditou tohoto uspořádání se nikdo nepozastavuje.

I nadále toto uspořádání převzal i tak zvaně Nový občanský zákoník tak, jak o tom svědčí jeho ust. § 697. Tento způsob nakládání s majetkem a jeho právní úpravu považují ze strany zákonodárce za přímý návod k jednání „ukradni, co můžeš, protože co máš fakticky ve své moci, je tvé.“ Právě z této právní úpravy přímo pocházejí vybrakovaná společná konta a vyrabované vybavení bytů.

Znovu tak nezbyvá než si položit otázku, co je skutečným úmyslem zákonodárce, když výsledkem jeho legislativní úpravy je stupňovaná nenávisť mezi partnery, kteří nemohou kvůli způsobu vnuceným jim zákonodárcem ochránit svoje zájmy jinak, než agresivním útokem proti tomu druhému.

Když už jsme u výživného manželů, vyrovnejme se i s výživným rozvedeného manžela. Opět jsem se v praxi nesetkala s případem, kdy by příjemcem výživného rozvedeného manžela byl muž, proto budu hovořit o výživném rozvedené manželky. Celkově je možné

řici, že to je velmi zřídka upravovaný vztah, a to především kvůli drobné větičce, která zejména rozvoduchtivým manželkám, jež jsou přesvědčeny, že pozice rentiérky je na dosah, poněkud uniká.

V ustanovení § 92 Zákona o rodině je totiž uvedeno, že o výživné rozvedeného manžela může žádat ten manžel „*který není schopen se sám živit*“. Trošku zahušťovací funkci – ve smyslu dosažitelnosti výživného rozvedeného manžela – má paragraf následující, kdy je rozvedenému manželovi možno přiznat výživné i tehdy, jestliže se „*porušením manželských povinností na rozvratu manželství převážně nepodílel a kterému by byla rozvodem způsobena závažná újma.*“ Zde ovšem je nutno pohlížet na zákonnou úpravu opět prizmatem doby, ve které Zákon o rodině vznikl, a tím je rok 1963.

V této době ještě nebyla ani v ústavě zakotvena „vedoucí úloha (rozuměj komunistické) Strany“, na obzoru se teprve rýsoval nový Občanský zákoník, přijatý v roce 1964, který posléze hovořil o různých socialistických vymoženostech, na které je lépe již nikdy ani nevzpomenout. V době, kdy vcházel v účinnost Zákon o rodině, nebyla ještě dovršena téměř stoprocentní zaměstnanost žen, ba bylo množství takových, které byly v tradici dekadentních buržoazních mravů doma a staraly se o domácnost, dítě a manžela. A když se manžel rozhodl svoji buržoazně zhýčkanou obstarožní manželku opustit a vyměnit ji za mladistvou údernici, jejíž montérková blůza se nadouvala bujarými svazáckými řadry a mozek budovatelským úsilím, hrozilo by jeho zákonné choti, že zůstane naprosto bez prostředků.

Právě na takovéto případy myslel Zákon o rodině, když upravoval výživné rozvedeného manžela. I zde se ovšem mohla výživného dožadovat opuštěná hospodyňka maximálně po dobu tří let po rozvodu, což trvá doposud. Nelze než neocenit zákonodárnou vnímavost a velkorysost komunistů k buržoazním společenským

pozůstatkům, nicméně vznešenost tohoto principu ve druhé dekádě 21. století už fakticky rozhodně expirovala.

Pokud se někdo domnívá, že se soud bude zabývat při rozvodu skutečností, kdo se „převážně podílel“ a „převážně nepodílel“ na rozvratu manželství tak, aby se tento argument dal následně využít za účelem zajištění práva na výživné rozvedeného manžela, pak jej mohu ubezpečit, že jeho snaha bude mít zaručeně pouze jeden efekt. Totiž ten, že za advokáta zaplatí asi třikrát tolik, než v případě, když by tyto informace do rozsudku zpracovat nechtěl.

Dnes již soud moudře od nějakého prokazování viny upustil. Pokud nejde o nějaké naprosto brutální případy týrání jednoho z manželů či grandiózního podvodu na něm, pokud možno provázeného ostrým hledáčkem bulvárního tisku, nebude se prokazováním viny vůbec zaobírat. I když po svém právníkovi budete chtít, aby byla vina v rozsudku konstatována, je velmi pravděpodobné, že ani tak dotyčný advokát neuspěje. Doba se změnila a i soudům došlo, že na rozvrat manželství musí být dva. A pokud jim to nedošlo, tak stálý přísun dalších a dalších spisů jim spolehlivě zabrání v tom, aby se dle jejich názoru zbytečným prokazováním viny zabývaly.

Pokud bych měla zaujmout stanovisko k otázce výživného manželky po rozvodu, pak doporučuji využít známého kouzla učitele obrany proti černé magii v Bradavicích, Zlatoslava Lockharta, „ZAPOMEŇTE!“ Uleví se vám. Nebudete muset u soudu propírat všechno špinavé prádlo v iluzorní naději, že vysoudíte výživné rozvedené manželky. Nevysoudíte je...

Závěrem k této kapitole si ještě dovolím pár úvah takzvaně „*de lege ferenda*“, tedy o tom, jaké by právo mělo být. I v případě výživného rozvedeného manžela platí do značné míry to, co platí pro výživné manžela. Zde ovšem platící manžel již platí

z „odkloněné“ části společného jmění manželů, takže protiprávnost celé této úpravy není tak do očí bijící. Do očí bijící se opět stane až s novou úpravou Nového Občanského zákoníku, dle které může příslušný manžel místo výživného nově dostat jednorázové odstupné.

Sečteno, podtrženo, manželé, kteří by se náhodou chtěli rozvést – a to jak z důvodů pletek se sekretářkami, tak z čistého pudu sebezáchovy – dostanou pod krk další kudlu: rozvést se chceš, hošánku?; svou kůži zachránit?; tak PLAŤ. Takže jaké by to právo mělo být? To je na dlouhou debatu. Můžeme ji však shrnout podobně, jako to udělal hloupý Otík ve filmu „Vesničko má středisková“. Určitě si vzpomenete, že jako důvod, proč autobus nejede, lišácky uvedl, že nejede, „protože je to pokažený“. Zde na dotaz, jaké by tedy (rodinné) právo mělo být, můžeme stejně simplicítně odpovědět obdobně: „Jiné. Úplně a naprosto jiné.“

To stojí za shrnutí:

1/ V rámci rozvodového řízení lze též podat žalobu na výživu manžela. Obvykle to bývá nejen nástroj, jak přijít k penězům, ale hlavně jak dát protistraně nůž na krk.

2/ Peníze z žaloby na výživu manžela lze vymáhat nejdříve ode dne podání žaloby a platby v případě soudního úspěchu zanikají až dnem právní moci rozsudku o rozvodu.

3/ Výživné pro rozvedeného manžela se prakticky nepodává, jen velmi výjimečně lze s touto žalobou uspět.

4/ Žaloba na výživné manžela zásadně ovlivní vaše rozhodování o dalším postupu, zejména ohledně úpravy styku s dítětem. Kvůli dlouhé úpravě poměrů k dítěti se totiž může rozvod prodražit do nebývalých ekonomických hloubek.

5/ Musíte si proto vše velmi dobře rozmyslet, a i když se

o taktických věcech můžete poradit na příklad s advokátem, jste to vy, kdo nakonec určí taktiku a priority. A jste to vy, kdo také ponese za svá rozhodnutí odpovědnost. Takže vzato kol a kolem – zase to je jen a jenom na vás.